

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB, PETRINJSKA ULICA BR. 22
 PRIZEMNO. RUKOPISI SE NE VRAĆAJU.

PRETPLATA: GODISNJE K 20.—, POLUGOD. K 10.—, ČETVRTGOD
 K 5.— POJEDINI BR. 60 FIL. IZLAZI TRI PUT MJESEČNO.

Cijonisti pred mirovnom konferencijom.

Cijonistički prijedlozi prihvaćeni. — Londonska konferencija.

Berlin, 2. marta. (Brzobjav). Londonska konferencija otvorena 24. februara. Prisustvuju preko pedeset delegata iz Engleske, Amerike, Francuske, Palestine, Rusije, Poljske, Južne Afrike, Australije, Belgije, Egipta, Argentine, Holandje, Čehoslovačke, Jugoslavije, Grčke, Švicarske, Skandinavije; zatim zastupnici Poalecijona i Mizrahista. — Weizmann i Sokolov izvjestili o položaju u Palestini i o zahtjevima, što će biti predloženi mirovnoj konferenciji. — U ponedjeljak odputovao je Weizmann u Pariz. — U utorak nastavak debate o politič. pitanjima. U zaključnoj riječi priopćuje Sokolov, da je upravo primo od Pichona predgovor svojoj: »Povjesti cijonizma«, u kojem Pichon izriče simpatije za cijonizam. — Poslije podne debata o narodnim zahtjevima, općenito židovskoj i naročito cijonističkoj politici, te mirovnoj konferenciji. — Sokolov priopćuje, da židovske delegacije mnogih zemalja borave u Parizu ili onamo putuju, da tamo u sporazumu s cijonističkom delegacijom vijećaju o održavanju zasnovane konferencije narodnih vijeća. — Sokolov odputovao u srijedu u Pariz. —

U četvrtak 27. februara saslušala je mirovna konferencija Weizmanna i Sokolova. Vijećanja s njima potrajalo je jedan i tri četvrt sata. Vrlo su zadovoljni. Pojednostosti slijede. — Hantke.

Berlin, 3. marta (Brzobjav). Londonski dopisnik štokholmskog dopisnog ureda javlja: Mirovna konferencija izdala je slijedeći komunique: 28. februara primljeni su dr. Weizmann i Sokolov, koji su zastupali svjetsku cijonističku organizaciju; Silvan Lévi prof. na College de France i Andréé Spiré, obojica od francuske cijon. organizacije i Usiškin, koji je zastupao ruske Židove. Rasprava sa cijonistima potrajala je gotovo dva sata. Weizmann i Sokolov predložili su, da bi savez naroda u najbližem razdoblju upravljao Palestinom. Pri tome neka bi zapao Veliku Britaniju mandat, da upravlja zemljom, s nalogom, da je preobrazu u židovsku zajednicu. Cijonisti zastupali su stanovište, da će uz valjanu upravu i ako se bude dala Židovima prilika, da iskoriste pomoćna vrela zemlje, ponarasti židovsko pučanstvo za 25 godina na pet do šest milijuna. Nežidovsko pučanstvo uživati će sva prava i biti će pod zaštitom Velike Britanije kao mandatara saveza naroda.

Nadopunjujući gornji brzobjav javlja kopenhagenski cijonistički ured još slijedeće

potankosti: Usiškin je držao na konferenciji jevrejski govor. Govorili su još Silvan Lévi i Andréé Spiré. Cijonistički prvaci vrlo su zadovoljni uspjehom vijećanja. — Hantke.

Berlin, 3. marta (Brzobjav). O raspravama londonske konferencije javlja londonski dopisnik štokholmskog židovskog dopisnog ureda: Doktor Eder podnio je izvještaj palestinske komisije, delegat

Simon, (Haag) izvjestio je o budućem radu u Palestini. Konferencija je stvorila rezoluciju, kojom izražuje priznanje židovskim vodjama za njihov dosadanji rad.

Konferencija odgodjena je do ponedjeljka, kada će se Weizmann, Sokolov i Usiškin vratiti iz Pariza. Konferencija je izabrala iz svoje sredine komisije za organizaciju, kolonizaciju, emigraciju, odgoj, politiku i narodna prava. — Hantke.

Berlin, 5. marta 1919. (Brzobjav Cijonističkog Akcijonog Odbora Savezu cijonista Jugoslavije.)

Židovski novinski ured u Stockholmu brzobjavlja:

Balfour je odaslao cijonističkoj delegaciji u Parizu čestitku saopćujući joj, da su cijonistički prijedlozi jednoglasno prihvaćeni. Sadržaj ovih prihvaćenih zahtjeva objašnjava ovaj daljnji brzobjav iz Stockholma: 1. marta nastavile su se rasprave s cijonističkom delegacijom pred mirovnom konferencijom. Weizmann je govorio engleski, Sokolov francuski, Usiškin jevrejski. »Times« primjećuje, da se u mirovnoj konferenciji nakon tisućljeća opet čula jevrejska riječ. Weizmann je u intervju-u, koji je izašao u »Timesu«, izjavio, da je zadovoljan s tečajem rasprava i da s pouzdanjem iščekuje prihvatanje cijonističkih zahtjeva. U političkim krugovima u Parizu vlada jednodušno jednako mišljenje. Memorandum obasije četrnaest stranica, ima modro-bijelu naslovnu stranicu, datiran je sa 3. februara, a potpisan je po lordu Rothschildu, Sokolovu i Weizmannu u ime svjetske cijonističke organizacije, nadalje u ime cijonističke organizacije Rusije po Rosovu, u ime američke cijonističke federacije po Macku, Wise-u, Friedenwaldu, miss Goldu, Robinsonu i de Haasu, osim toga u ime Židova Palestine opet po Sokolovu i Weizmannu.

Spis počinje s istorijskim uvodom te sadržaje izvještaje raznih vlada u prilog osnutku židovske domaje, rezolucije cijonističkoga kongresa i kongresa američkih Židova. Iza toga iznaša između ostalih ove prijedloge:

§ 1. Visoke ugovarajuće stranke priznaju istorijsko pravo židovskoga naroda na Palestinu i pravo Židova, da na novo izgrade Palestinu kao narodnu domaju.

§ 2. bavi se granicama Palestine.

§ 3. traži, da se suverenitet nad Palestinom preda Savezu Naroda i da se Velika Britanija odredi po Savezu Naroda njegovim mandatarom.

§ 5. traži, da se u Palestini moraju stvoriti takovi politički, administrativni i ekonomski uvjeti, koji će omogućiti osnutak narodne domaje za židovski narod i stvaranje autonomije židovske zajednice. Pri tome se izrijekom naglašava, da se ne smije učiniti ništa, što bi moglo krnjiti građanska ili religijska prava nežidovskih općina, koje tamo postoje, a ni prava ni političkoga položaja Židova u drugim zemljama. Mandatar Saveza Naroda treba da unapredjuje useljivanje Židova u Palestinu i stvaranje zaokruženih židovskih naseobina, da podupire Židovsko Vijeće u Palestini u izvadjanju plana židovske domaje, treba da podjeljuje koncesije za javne radnje i za iskorišćivanje pomoćnih vrela zemlje. Mandatar bi nadalje imao najpješnijim mjerama podupirati težnje za samoupravom.

Manifestacije u Londonu.

Berlin, 5. marta 1919. (Brzobjav Cijonističkoga Akcijonoga Odbora Savezu cijonista Jugoslavije.) Židovski novinski ured u Stockholmu brzobjavlja: U subotu, dne 1. marta u večer, bila je u Londonu veličanstvena cijonistička manifestacija, koja sa održala u prostorijama Queenshall. Nazočno je bilo preko 3000 osoba. Predsjedao je Šmarja Levin, a govorili su de Haas, Barondess, Berlin, Slousch, sanitetski kapetan srpske vojske dr. David Albala, Podliševski, Jelin, Goldblum. U rezoluciji, koja je jenoglasno prihvaćena, izražava se potpuno povjerenje cijonističkim vodjama u Parizu i odobrava njihov rad oko obnove Palestine, te im se u ime svih delegata odaslao pozdrav.

Jedinstvo.

Wir sind ein Volk, ein Volk.

Séfarđima, koji su pod konac petnaestog i početkom šesnaestog vijeka morali bježati s pirenejskoga poluotoka, Turska je širom otvorila vrata. Carigrad i Solun bile su najjače židovske općine. I tek što su se ondje naselili, Carigrad je brojao četrdeset i četiri, Solun najprije desetak, domala trideset i šest malih općina. Kako su dolazili iz raznih mjesta, tako su nosili sa sobom svaki svoju lokalnu tradiciju, svaka je skupina presadila u novu domaju svoju sinagogu, svoj rabinski kolegij, svoje zasebne običaje — svoj »lokalni kolorit«, kako bismo danas kazali. Solun je već u šesnaestome vijeku po svojoj židovskoj većini pućanstva bio židovski grad; ali nikad, ni u svome daljnjemu razvitku, nije bio nikakvi centar židovskoga života; nikad, već ako u doba nevolja, nije bilo koncentrirane židovske volje u njemu i svaka je sila, koja je vladala Solunom, mimoilazila njegovo židovsko obilježje.

Čemu ta istorijska reminiscencija? Jer je ovo tipski primjer one raskidanosti, što ju je spoljašnje rasulo unijelo u naš narod. Jedna je od galutskih bolesti našega naroda bila ta, što je, prostorno razasut, razasuo i svoj misaoni život gubeći se u izmudrenim domišljajima. Kao da je osjećao potrebu, da stvori sve to više duševnih spona, koje će ga čvrsto vezivati o židovstvo, e da mu se život ne raskine od spoljašnjih potresa, on je stvarao bezbroj sitnih pravila za svaki čin i svaki korak. K tomu je, kad je ostalomu svijetu već svitao novi vijek, u našem narodu došla mistička reakcija kabale, a docnije hasidizma. Imajući gorkih briga oko spoljašnjega svoga opstanka, usred progona, ubijanja, Židovi su se bez doma svoga, grčevito držali duševne domaje, ali bez one duševne smirenosti, koja jedina dopušta vedro sintetsko gledanje. Tako smo, podmorani spoljašnjim prilikama, stvorili u prošlosti fanatičare nijansa.

I toga fanatizma nijansa u gdječemu i pogdjegdje ne mogosmo se posvema otrestiti. Osebnosti, »lokalni koloriti« omiljeli su argumenti, i gdje su do netruga izbljedjeli. Pa kad bi još bilo samo to: ali počesto se od tih nijansa konstruišu bitnosti, kadre, da nas razdvajaju. Ča i filantropija pokadšto se u nas »koloriše«. Spomenimo se primjerice haluke u Jerušalajimu; ima je madžarske, galičke, sefardske i t. d.

Opasnost je u tomu: zagrižeš li se u te nijanse, gubiš vid za cjelovitost i biće stvari. A biće je stvari u nas ovo: Koliko je spoljašnje komadanje židovskoga naroda uzrokovalo i unutrašnje razdvajanje duševnosti njegove; koliko su ga ograde geta rastvorile u sputane grupe, koje su se spoljašnje dodirivale samo u vremenima, kad su se, proganjane, dale na putovanja u nove krajeve, u »utočišta«: toliko je, vezan vjernošću o svoju tradiciju, težio neodoljivom težnjom narodnoga samoodržanja za tim, da se što više u živi u svoju zajedničku, jednu, duševnu domaju. Zato je grčevito zadirao do u najtanje razgranke duševnih tvorina svoga naroda; zato ih je primjenjivao na svaki svoj čin i korak, zato je i tražio u njima regulativ i za trivijalnu svagdašnjost. Nijedna spo-

na, ma kako konstruktivno skolastički izvještačena iz jednostavne monumentalnosti Biblije, nije mu bila drugo, već težnja, regbi, za jačanjem unutrašnje organizacije s polja raskidanoga organizma, po kome će dobiti internu duševnu silu, e da odoli spoljašnjoj prisili. Iako je tako potamnio vid za biblijsku jednovitost, iako su u mnogočemu nijanse zadobile značajku bitnosti: opet je tako bivalo samo od težnje, da svojim sponama ostane srašten sa svojim židovstvom.

Ali što je bilo nekad, u mračno doba svijeta, sredstvo održanja teritorijskog jedinstva, to je, kad je stalo svitati, kad su na zglobovima naših nogu i ruku popuštale negve, održalo ovaj atomistički duh, koji je spoljašnjom prisilom uzrokovano raskidanost nastrajao u spoljašnji autonomizam malih grupa nevezan više — kao prije — centripetalnom silom težnje za duševnim samoodržanjem židovstva, jer je i naša duševnost bivala centrifugalna. Nestajalo je »autoriteta«, koji su prije vladali, zvali se oni Biblija ili Talmud ili Šulhan aruh ili Zohar ili More nebulim. Autonomizam, kroz spoljašan, neintenzivan, najvećma s izbljedjelim »koloritima«, izrađao se napokon u antagonizme: zapadnjačko i istočno — i druga »židovstva«.

Nije to na poslijetku samo naša bolest. I u gdjekojeg drugog naroda ovo se razdvajanje zamjećuje. Ali naš narodni život, abnorman, i u tome se razlikuje od drugih, što se u drugih naroda tijekom doista stvaraju samo nijanse, dok bi u nas neminovno dovele do raspada. Jer našem narodu nedostaje neposrednost uzajamnoga fizičkoga kontakta, što ga daje zajednica teritorija.

Toga radi nužna nam je prisna neposrednost uzajamnoga duševnoga i voljnoga kontakta. Na sreću sintetska je sila cijonske misli u savremenoj njezinoj formi došla u pravi čas, da učvrsti veze voljnoga jedinstva, kad su stale malaksati. Nebitne su nam »autonomije«, nebitni i »koloriti«. Sva nas je naša tjesnogrudnost ostavila u najvećemu istorijskome času, što ga svijet proživljuje, a za nas je postao časom odluke ne tek o prošivenim ili suženim granicama, već o životu.

Ali još nijesmo posvema prevladali tu tjesnogrudnost. Najpače mi ovdje, u Jugoslaviji. Pored svega toga, što nema više ni najmanje sumnje, da smo se u kud i kamo pretežnomo dijelu svome zbiljski ujedinili u svome htijenju, tko od nas ne osjeća, da još nijesu pale sve ograde? Ograde pojedinaca i ograde skupina. Još je tu onaj galutski oprez, koji nas je kroz vijekove silio, te smo svoje židovstvo ostavili u židovskome getu, kad smo iz njega izlazili u grad, među svjet, i vraćali se k njemu svako veče. Kad se iza nas zalupila kapija geta. Još židovstvo mnogih ne podnosi izlaza u svijet i oni, zirkajući naokolo, plaho o njemu šapću, ne usuđuju se svoja jaka čuvstva odavati, jer za to treba pored čuvstava i volja i ponos, koji se stidi straha. I još medotječe mnogima bezuvjetnosti ispovijesti, one potpune predanosti svom uvjerenju, koja ravnim putem, bez krivudanja, ne mareći za kamenje, o koje bi se mogli spotaći, vodi do cilja.

Još ima u nas onoga partikularističkog duha, koji ljubomorno čuva svoju sa-

mostalnost, bilo općinsku bilo političku. Kako jedni još ne poimaju nužde saveza općina, tako se kanda drugi boje za svoju neovisnost regionalne židovske politike. Jedna će biti vlast u državi, koja će imati da odluči o našim zahtjevima, jedan forum, pred koji valja da ih iznesemo. Ima li svrhe, da istupamo u svakoj provinciji neovisno jedni o drugima, kad za cijelo bar židovsko pitanje ni u kojem pogledu nije pitanje raznoliko prema pojedinim provincijama? Ma kanda i ondje, gdje nas je misao narodnoga jedinstva ujedinila, još vućemo za sobom dobranu mjeru — zasebnih »kolorita«, pa i u područje eksternih političkih problema, gdje za cijelo spoljašnji svijet nema za njih razumijevanja, a ni od nas nitko ne poima, što će nam tu.

Ali da je pored toga misao i svijest jedinstva danas pobjednica, to je neosporno. O svemu se drugome može prepirati, je li korisno, ima li svrhe. I prije no što mladež u nas uzme našu stvar u ruke, radikalna i bezuvjetna, potpuno zadojena sviješću jedinstva i voljom za puno jedinstvo, duh je mladosti zagospodovao jednom za uvijek, onaj duh, koji ne će dati, da se i jedna bolest galuta bani kao vrhina, da se ikad još uskrisi atomističko židovstvo. Misao, koja danas jače no ikad veže Židove u Kini sa Židovom u Americi, Židova u Engleskoj sa Židovom u Rusiji — pored sve razlikosti »kolorita« — podvrgava neminovno snagom svoga etičkoga autoriteta svome diktatu svakoga između nas. I svi će i u nas morati da shvate, te židovski narod nema više mjesta za one, koji ne će da se podvrgnu, da služe njegovoj volji za jedinstvom. U to će morati da vjeruju i oni, kojima je dokad židovstvo služilo, da se uspinju na njegovim ledima.

Židovski narod, kojega toliki Hamani nijesu mogli satrti, ulazeći u svoje proljeće, ujedinjen jakošću svoje volje, ostavlja za sobom bolesti galuta, ne dajući, da one izvrše, što nijesu mogli da izvrše Hamani.

Omladinski pokret.

III. Omladinska zajednica i omladinsko selo.

Pravog omladinskog pokreta do danas zapravo u našim krajevima nije bilo; nije moglo biti stoga, jer su i oni pojedini pravi omladinci bili raštrkani i nisu ništa zajednički poduzeli, da ostvare ijednu od onih ideja i želja, koje su im ležale na sreću. Što više razmišljamo o razlozima pomanjkanja jednog pravog omladinskog pokreta te se pitamo, zašto nije bilo do sada još nijedne omladinske zajednice, to ćemo naći, da na jednoj strani leži razlog u tome, što su pojedini omladinci živjeli u velikoj nućarnjoj osamljenosti, a na drugoj strani u tome, što je do sada bilo mnogo društava sa mladim članovima, ali još nijedne prirodne zajednice.

Radi se samo o toj prirodnoj zajednici. Do sada su bila stvorena društva tako reći na temelju slučajnosti. Većinom je kod sklapanja takvih društava odlučivao t. zv. društveni položaj. Tako imade društava za akademičare, za srednjoškolce, za šegrte, radnike, građane, za kćeri inteligentnijih i viših slojeva. Samo činjenica, da je jedan mladić stupio na uzvišeno tlo

univerze, učinila ga je sposobnim, da postane članom jednog privilegovanog akademskog društva. — Govorilo se često u tim društvima o demokratizovanju, o intimnosti, o duhu iskrenosti, ali je sve to ostalo više u teoriji ili kao skromna želja u sreću najplemenitijih članova, dok je pravi život u društvu bio posve nemladenečki; mnogo se važnosti polaže na generalnu skupštinu, na odbor, izvještaje, protokole, na visoka predavanja i na duhovite diskusije.

Čini se, kao da se odgovorni vođići tih društava nisu upoznali ni sa najprimitivnijim zakonima socijalnog zajedničkog ljudskog života. Treba znati, da je svaki čovjek, i ako je sam došao na svijet, već vezan krvlju svojom uz jednu zajednicu; ali što se više razvijaju njegove sposobnosti, što je čovjek svjesniji svojih potreba, to sve više traži po naravi svojoj prirodne veze sa ljudima. Tako ne zadovoljava čovjeka ni porodica, u kojoj je on bio rođen, ni škola, u koju ga upisuju bez njegove volje, ni mnoga t. zv. društva, s kojima ga navike i uljudnosti vežu, ni ona mnoga zanimanja u životu, s kojima je on po ugovoru vezan, jer se mora pokoravati onom željeznom zakonu komadića kruha, a ni ona nedogledna velika državna stega, koja ga često i protiv njegove volje čini dužnikom. Čovjek iz svoje nutarnosti traži zajednice, s kojima ga veže toplo srce, čista duša, zdrava pamet i jaka volja. Tako traži čovjek, a naročito mladi čovjek svoje prijateljstvo, svoj krug, svoju zajednicu, u kojoj se mogu harmonično razviti sve sposobnosti njegove duše i njegova sreća.

Mnogi konflikti u životu omladine nastaju upravo uslijed toga, što ona u svom traženju teško nalazi one prirodne svoje zajednice, koje oslobađaju omladinu od onih fatalnih krvnih, građanskih, društvenih i državnih veza.

Moramo dobro razlikovati fatalne veze i prirodne zajednice. Odmah razumijemo, da u jednoj porodici, u jednom društvu, u jednoj radionici, u jednoj državi mogu biti vezani ljudi, i ako nema među njima duševnih veza i nutarnjih odnošaja. Dok prava zajednica može samo da veže takve ljude, koji po svojoj duši, po svome naziranju u svijet, po čistoći sreće, po jakosti svoje volje osjećaju, da po nekom uzvišenom zakonu srodnosti pripadaju zajedno.

Sad znamo, što nam valja razumjeti pod pravom zajednicom. Takva zajednica oslobađa pojedinca, koji njoj pripada, od niskog i uskog egoizma; ona je jedina u stanju, da goji pravo prijateljstvo, iskrenu ljubav i istinu, a samo iz ovakog jednog živog kruga moći će nastati sve one energije, koje će stvoriti nova djela. Ovakva zajednica daje snagu pojedincu, da se bori protiv svih nepogoda, protiv okolice, društva i svih drugih neprihoda.

U takvoj zajednici ne gubi se slobodna inicijativa pojedinca, naprotiv leži jakost čitave zajednice upravo u organskoj vezi duševnih, etičkih i intelektualnih vrijednosti pojedinaca. Ovakva organska zajednica bazira na solidarnoj podjeli rada i na srdačnoj uzajamnosti drugova. U takvoj zajednici vlada živ komunizam, u njoj je svaki parazit nemoguć; radni duh je jedino mjerilo ovakove samostalne, komunističke

i u svome biću anarhističke zajednice, jer ne priznaje nikakove centralističke vlade izvane.

Žena u toj zajednici dobiva svoju potpunu vrijednost prema sposobnosti i jakosti svoje duše, svoje volje i svoje odanosti zajedničkom radu. — Jednoga vode ne treba takova zajednica; voda je svaki u zajednici, koga drugovi zajednice iz svoje nutarnje potrebe priznaju; jer vide u njemu najviše snage odgovornosti, solidarnosti i skromne odanosti.

Primjera za takove zajednice imade dosta u historiji ljudskog razvoja. Život u selima starog Izraela bijaše osnovan na takovim zajednicama. Rad je vezao članove jednoga sela, u selu je živio najčišći duh pravdnosti, uzajamnosti i ljubavi. U doba prije kraljeva imao je svaki seoski krug svoju samostalnost, samo su vječni sinajski zakoni vezali sva sela i sav život u njima u jednoj živoj nevidljivoj zajednici. Sva sreća, da je geografski položaj Palestine omogućio ovakav razvoj, jer su se tako mogle u židovskom narodu razviti sve sposobnosti, a židovski duh i život nijesu postali žrtvom jednostranog mehanizma i uniformiranog centralizma. Unutar starog Izraela mogle su se slobodno razviti talmudske škole, etički krugovi i religiozne zajednice različitih struja.

Takvih je pravih zajednica bilo u Indiji, Grčkoj, a i kod mnogih starih primitivnih plemena.

U najnovijim stoljećima nastale su takove zajednice osobito za vrijeme jakih preokreta ili unutar strogo organiziranih država kao živa kritika protiv svega mehaniziranja života. — Tako su nastala tajna društva, koja su pripremala revolucije, tako je nastao onaj jak pokret u ruskoj omladini, koji je vezao i mladića i djevojku te su zajedno u jakoj solidarnosti, usprkos svih nepogoda jedne autokratske vlade, služili ideji probuđivanja ljudskog dostojanstva u širokom narodnim slojevima. Da danas novi duh u Rusiji nalazi razumijevanja i u prostom narodu imao se zahvaliti jedino radu spomenute jake zajednice ruske omladine.

Prve kolonije u novoj Palestini bile su osvojene jedino radom takvih malih zajednica židovske omladine. Šomrim i drugovi H a p o e l h a e a i r a su najčistiji izrazi takovih pravih zajednica. U tim zajednicama prestaje ono određivanje vrijednosti jednog čovjeka po svome rođenju, po starosti, po spolu; položaj svakoga druga u toj zajednici biva određen po svojoj pravoj vrijednosti, koju on dokumentira svojim činom.

Dosta je bilo tih primjera, koji su morali samo ilustrovati i na konkretnim primjerima dokazati ono, što smo na početku rekli o pravoj zajednici, koja je jedina u stanju, da oživotvori zdrave ideje.

Rekli smo, da jedino takve zajednice mogu u istinu djelovati, jer njihova jakost leži u istini zajedničkog pripadanja i u solidarnosti drugova i drugarica. Iz ovoga saznanja slijedi naravno, da moramo nastojati oko stvaranja takovih prirodnih zajednica.

U galutu samom mogu nastati mnoge takve zajednice. Jedna od najjačih takvih zajednica je pokret H e h a l u c. Drugovi Hehaluca ujedinjuju se u malim krugovima, ostavljaju trule navike i običaje u

udobnom životu, te se vraćaju prirodi, gdje opet živo vežu svoju nauku sa zatom i poljodjelstvom, gdje tijelo i duh harmonično djeluju, gdje t. zv. borba za opstanak biva svladana toplom uzajamnošću i prijateljskom ljubavi drugova. — Drugi će omladinci stvoriti zajednice iz potrebe, da se upoznaju sa kulturnim dobrima židovstva: sa biblijom, sa židovskom umjetnošću, znanošću i književnošću. Jake su zajednice, ako se nekoliko omladinaca ujedine, da zajedno putuju, da se u prirodi tjelesno i duševno razvijaju. Druge će zajednice nastati, da drugovi na sebi rade, tako n. pr. da uče jevrejski jezik, da se bave židovskom filozofijom, da strpljivošću i odanošću doprinese jedan oslobođenju drugoga. Nadalje će se u galutu ujediniti omladinci, da zađu u velike mase židovske. Židovske mase upravo sada sa čežnjom očekuju svoju mladež, da im pokaže put. Nekoliko se omladinaca, naročito nekoliko djevojaka, može ujediniti u zajednice, da unose pravog židovskog života u napola asimilovane židovske porodice, u prve godine života židovske djece i u zapuštenu židovsku školu, koja danas izgleda kao sirotište iz samilosti.

Moglo bi se još nabrojiti tih omladinskih zajednica, koje bi morale nastati već u galutu, ako bi židovska omladina zbilja htjela, da svom svojom dušom i svojim srećem suraduje na preporodu židovskog naroda. Bilo da te zajednice baziraju na tome, da se omladinci sami spremaju, bilo da nastaju tako, da se omladinci bave židovskom kulturom, bilo opet, da nastaju te zajednice iz potrebe židovske omladine, da radi u narodu na probuđenju duha židovskog, — sve su te zajednice sasvim drukčije od svih u našim krugovima postojećih društava. Prema tome bi sasvim trebalo prekinuti sa načinom dosadašnjeg druženja i rada u tim društvima. Gdje t. zv. omladinska društva postoje, tu bi morao jedan pravi omladinae raditi, koji poznaje gore spomenuti najprimitivniji zakon zajedničkog života, po kojemu se uvijek druže samo takvi omladinci, koji se iz nutarnje potrebe vežu, da u životu zajednički služe jednoj ideji.

Pitamo li se za vrijednost takvih zajednica u galutu za stvaranje novog društvenog života u Palestini, tvrdim, da će samo takva omladina, koja je već u galutu živjela u ovakvom komunističkom duhu biti, u stanju, da stvori jedan nov život. — Ovako spremna omladina stvorit će u Palestini jedan tip omladinskog sela, u kome će svaki drugi i svaka drugarica moći razviti svu svoju omladinsku snagu i u uzajamnosti doprinjeti pravom solidarnom radu jedne zajednice. U takvom omladinskom selu biće dom, rad na polju, odgoj djece, odnošaj drugova i čitav društveni saobraćaj izrazom jedne nutarnosti, koja se potpuno oslobodila pitanja i svake neplodne kritike. Kao žid. omladina ne očekujem ni od kakve sile, ni od kakve vojske, ni od kakve simpatije država, ni od kakve politike pravo oslobođenje i osvajanje palestinske slobodne države: jedino omladinske zajednice u Palestini moći će radom na polju krčiti kamenje, odstraniti drač i pokriti narodno tlo Palestine plodovima muke. Omladinska sela u Palestini, koja će nastati tako, da se nekoliko spremnih malih zajednica iz galuta presele i ujedine u jednu životnu

zajednicu u Palestini, biće pravim središtima židovskog života, odakle će se proširiti takav duh po svoj zemlji. Omladinsko selo ima svoj hram, svoju školu, svoje polje i svoje solidarne drugove. U hramu se goji pravi židovski duh, u školi se razvija dijete iz sebe, na polju rade svi zadržari, a u domu žive ljubav i toplina. Iz ovakih omladinskih sela spremni drugovi putovaće po čitavoj zemlji, zaustaviće se na najpustošnijim krajevima i radom svojim oživjeti zapušteno i opustošeno tlo.

Duh, koji živi u tim zajednicama, je izraz jedne duboke religije, koja još živi u duši i srcu omladine, jer samo religija označuje onaj veliki put i onaj veliki cilj, kome služi čovjek, i ako se njemu često u svakidašnjem životu čini, da je sve besmisleno i neznatno.

(Slijedi zadnji članak o »religiji i omladini«.) **Altis.**

Palestinska banka u ratu 914.-918.

Rat je zatekao palestinsko kolonizatorsko nastojanje u najljepšem razvoju. Anglo Palestina Company, ta »kćerka« Židovske kolonijalne banke u Londonu, zapremila je najodličnije mjesto među novčanim zavodima Palestine i kad je započeo rat, nadkrilila je A. P. C. u pogledu uložaka i investicija sve ostale banke zajedno. Početak rata prouzrokovao je golemu stravu na financijskom području. Turska valuta se silno pogoršala, a moratorij je također znatno oštetio gospodarstveni život. Ustanove moratorija vrijedile su i za banke. Ali A. P. C. nije obustavila ipak isplate, već je naprotiv obilnim isplatama pomogla svojim vjerovnicima. Da udovolji velikoj potrebi za kolajućim novčanim sredstvima, stavila je banka u promet t. zv. registrirajuće čekove po 5, 10, 20 i 100 franaka. Ovi su čekovi omogućili održanje donekle normalnih prilika u gospodarstvenom životu i bili su prava blagodan za nežidovsko i židovsko pučanstvo.

Od prvog časa, stavila se A. P. C. na stanovište solidariteta sa kolonizatornim preduzećem. Znajući, da su židovske kolonije zdravi organizmi, koji predstavljaju široku kreditnu bazu, A. P. C. je na najraznovrsniji način potpomagala koloniste. Prije žetve i za nabavu životnih namirnica podijeljivala je A. P. C. kolonijama i gradovima predujmice velike svote. Isto tako administraciji Jewish Colonisation Assotiation, odborima Alliance israelite universelle i američkog pripomoćnog fonda, pa su i ove uredbe mogle i uz najteže prilike djelovati u korist žid. pučanstva, a da nisu morale prekinuti rad zbog pomanjkanja sredstava. Tako se A. P. C. svagdje trudila, da očuva sve židovske pozicije u zemlji i postala je hrptenjačom cijelog našeg kolonizatorskog nastojanja.

Radi toga svog djelovanja u prilog židovskog pučanstva bila je A. P. C. trn u oku turskim vlastodržcima, a za rata naročito vojnom zapovjedniku Džemal-paši. Već prvih ratnih dana zatvorene su sve podružnice A. P. C. Poslije je banci opet dopušteno poslovanje sve do siječnja 1915., kad je Džemal-paša izdao dekret, da banka ima likvidirati u roku od 8 dana! Ovaj je dekret pravi unikum, jer je posve nevjerojatno, da bi banka sa 30 milijuna aktive i pasive mogla likvidirati za 8 dana. Ko-

načno su uvidili nemogućnost provedbe ovog smiješnog dekreta i A. P. C. je pod maskom polagane likvidacije nastavila uz najveće poteškoće i progone svoje blagotvorno djelovanje. A kad su Englezi oslobodili zemlju, stajala je Anglo Palestina Company neslomljena i snažna i mogla je opet u većem opsegu priskočiti u pomoć kolonijama, koje su u ratu stradale. Engleske okupacijone oblasti uvidjele su znamenitost A. P. C. i povjerile su joj također provadanje nekih novčanih poslova.

Ustrajno i požrtvovno osoblje A. P. C. ljušto je stradalo. Jedan dio činovnika preživio je sve strahote. Drugi dio je pao žrtvom rata. Imade umrlih, zarobljenih, evakuiranih, zatvorenih i iščezlih.

Anglo Palestina Company se već posve oporavila i pripravlja se živo za nove velike zadatke. Ona ulazi u novu periodu moralno i materijalno jača. Nova joj sredstva pritiču i ona je već sada kadra, da iz vlastitih pričuva otpiše sve ratne gubitke.

Jafa, u januaru 1919.

Iz Jugoslavije.

Židovi i Državno Vijeće. — Akcija Političkog odbora Židova u Sarajevu. — Izjava ministra Svetozara Pribičevića.

Uoči sarajevske međustranačke konferencije, koja se održala 16. februara, predao je »Politički odbor Židova Bosne i Hercegovine« predsjedniku zemaljske vlade predstavku, kojom moli, da bi Polit. odboru ishodio audijenciju kod ministra unutrašnjih djela, g. Svetozara Pribičevića i to u svrhu, da bi gosp. ministar bio točno obaviješten o zahtjevima i željama Židova, koji u glavnom traže priznanje svoje narodnosti i uživanje prava narodne manjine.

Slijedećeg je dana g. ministar primio predsjednika Polit. odbora, g. dra. Vitu Alkalaja, koji je razložio naše stanovište i istakao, da egzistencija židov. nacije nije više pitanje diskusije. Židovi su kao narodnost priznati od svih antantinih država, Srbije (Vesnićevo pismo) i od čitavog svijeta. Još je spomenuo izjavu Polit. odbora, u kojoj smo još prije prvata pozdravali Narodno Vijeće S. H. S. u Zagrebu kao nacionalni Židovi, pozivajući se na objavu spomenutog Vijeća, u kojoj se zajamčuje zaštita narodnih manjina. Obzirom na to, da su Židovi općenito priznati kao nacija, i budući da u kraljevstvu S. H. S. živi oko 130.000 Židova, to imamo, na temelju zaštite narodnih manjina pravo na tri zastupnika u Državnom Vijeću, u kome danas ne sjedi nijedan Židov.

Gosp. ministar Pribičević odgovorio je na to, da će u provizornom ustavu biti Židovima osigurano pravo narodne manjine. Država S. H. S. priznaje Židova kao narodnost. U konačnom će ustavu biti i Židovima zajamčena sva prava, koja pripadaju narodnim manjinama. U pogledu zastupstva u Državnom Vijeću iznijeti će židovske želje pred kompetentni forum, te će zastupati naše stanovište. No on već sada primjećuje, da u pogledu Državnog Vijeća vlada u političkim krugovima shvaćanje, da ono nije tijelo, koje se obrazovalo na temelju izbora samoga naroda, nego su u D. V. došli izaslanici onih stranaka, koje su bile zastupane u Nar. Vije-

ćima. Ta Nar. Vijeća nisu nastala izborom, nego su to revolucionarna tijela, a sadašnje Državno Vijeće je samo nastavak tih tijela.

Izvješćujemo o akciji Polit. odbora prema sarajevskoj »Židovskoj svijesti«, koja popraćuje tu akciju ovim komentarom: »Imali bismo još sa svoje strane primijetiti, da mi ne očekujemo mnogo od ove političke akcije, kao ni od svih budućih koraka polit. odbora, te da sa skepsom pratimo sav samo za Bosnu i Hercegovinu ograničeni politički rad Židova, koji će kao dosada, tako i nadalje, ostati bezuspješan sve dotle, dok ne bude svo židovstvo u kraljevstvu S. H. S. kao jedinstvena, čvrsto organizovana cjelina istupilo i tražilo svoja prava, koja mu pripadaju na temelju zajamčene zaštite narodnih manjina.«

La Benevolencija. Ovo društvo, kojemu je svrha »potpomaganje daka i naučnika sefardskih Jevreja Bosne i Hercegovine« proslavilo je od 28. februara do 4. marta 25-godišnjicu svoga znamenitoga društvenog rada. Proslava Benevolencije bila je općenita svečanost za sve Židove Bosne i Hercegovine. Mnogobrojnim čestitarama pridružilo se radosna srca i uredništvo »Židova«. — Bratski naš list »Židovska svijest« izašla je prilikom jubileja »Benevolencije« kao svečani broj u većem opsegu sa biranim i zanimljivim sadržajem, koji nam vjerno prikazuje dobrotvorni i prosvjetni rad »Benevolencije«, te najpopularnije židovske ustanove i naše najsolidnije narodne kule u Bosni i Hercegovini.

Dopis iz Zemuna. Nakon boravka naših prvaka u Zemunu i nakon što je održana vebna skupština, o kojoj je već bilo u »Židovu« riječi, konstituirao se je i naš odbor mjesne organizacije, te su u isti izabrana slijedeća gospoda: Predsjednik: profesor Ivan Kohn; potpredsjednik: Moritz Sasson; tajnici: Dr. S. Sonnenfeld i Armin Singer; blagajnik i povj. ž. n. f.: Elias. Odbornic: gg. rabin dr. Urbach, dr. A. Schön, dr. A. Band, Max Hačim, Josip Brüll, dr. J. Stanić, Hugo Kohn, V. Becherano i Gabor Tagleicht.

Pred nekoliko tjedana, a na prolazu u London na svjetski cionistički kongres, imali smo čast pozdraviti u našoj sredini zastupnike saveza cionista iz Jugoslavije, srpskog sanitetskog kapetana g. dr. Davida Albalu i g. Lava Sterna, kojima u čast priredismo u domu našeg rabina g. dr. Urbacha intimno veče, te je u iskrenom prijateljskom razgovoru, uz pjesmu i svirku, zabava do kasne noći vrlo animirano potrajala.

Dne 2. veljače o. g. održana je žalobna služba božja za žrtve galicijskih pogroma. Naš rabin g. dr. Urbach oertao je strahote i nečovječnosti protiv galicijskih Židova, te je prihvaćena po njemu predložena rezolucija, kojom se najoštrije osudjuju događaji u Galiciji.

Dne 15. veljače o. g. otvorene su pod okriljem mjesne cionističke organizacije prostorije čitaonice čajankom, koja je u svakom pogledu uspjela.

Tečaj hebrejskog jezika, u koji su se upisali svi mlađji Židovi, već je počeo. Učitelj je rabin g. dr. Urbach.

Sada su u tečaju pripreme za put rimsku za bavu, koja se ima obdržavati dana 22. III. t. g., pa sudeći po in-

teresu općinstva za istu, ima izgleda, da će potpuno uspjeti.

Dopis iz Broda. Dne 26. februara održala je naša literarno-zabavna sekcija opet jedan sastanak. Interes za našu stvar svakim danom raste, pa je velika dvorana »Kasina« bila dupkom puna nacionalno osviještenih Židova.

Na dnevnom redu bile su slijedeće točke: 1. Pozdravni govor predsjednika sekcije sum. Mavre Albachary. 2. Pozicije Židova u Palestini, predavanje M. Albachary. 3. »Skitalice« od Morisa Rosenfelda. Prevod dr. Aleksandra Lichta, recituje gdica. Margita Hoffmann. 4. »Židovske pjesme«, na violini odsvirao Leopold Kopp. 5. »Židovska država« (Der Judenstaat), predavanje dr. Oskara Spieglera. 6. »Židovski maj« od Morisa Rosenfelda. Na židovskom recituje ing. dr. Werber (Bos. Brod). Program praćen je sa velikim interesom. Iza samog programa razvila se nevezana zabava do zore. Mjesni odbor.

Zagreb. Glavna skupština „Bnot-Ciona“. 16. pr. mj. održana je glavna skupština sa ovim dnevnim redom: Otvaranje po predsjednici Mirjami Weiller; tajnički izvještaj: Štefa Steiner, knjižničarski: Milka Freiburger, blagajnički: Milka Herlinger. Iza podjeljenja apsolutorija starome odboru, pročitana su pravila, koja su uz neke promjene prihvaćena. Zatim se pristupa izborima, koji su ovako provedeni: Predsjednica Mirjama Weiller, podpredsjednica Hilda Freiburger, tajnica I. (interna) Štefa Steiner, tajnica II. Ženka Neuser, blagajnica Minka Brüll, knjižničarka Fanči Neumann, povjerenica Ž. N. F. Marijana Müller, odbornice Slava Adler, Rosa Brüll, Milka Freiburger, Sofika Neumann, Bella Schwartz, Sida Weiss. Revizori: Berta Fürst, Milka Herlinger.

Na skupštini je stvoren zaključak, da se gosti (zagrepčani) primaju svakog mjeseca na jednom sijelu. Za vanjske goste to ne vrijedi. Upravni odbor apelira na uvidavnost gradjanstva i moli isto da se drži zaključka. Nedjelja za primanje gostiju, biti će stalno određena i u »Židovu« objavljena. St.

Osnutak mjesne cion. organizacije u Karlovau. Dana 26. I. održala se u dvorani ovdašnje židovske općine brojno posjećena skupština cionista, grada Karlovca. Na skupštinu bili su pozvani svi članovi židovske općine. Skupštinu je otvorio predsjednik privremenog odbora gosp. inžimir Hecksch i pozdravio sve prisutne, a napose izaslanike cion. organizacije iz Zagreba, dra. Altarca i dra. Glücksthala. Iza toga je g. inž. Hecksch podijelio riječ dru. Altarcu, koji je u opširnom referatu majstorskim riječima ocrtao internacijski stanje Židova i riješenje židovskog pitanja. Referat je proizveo na skupštini duboki utisak i izazvao mjestimice burno odobravanje.

Budući da je na skupštini bilo i gospode protivnih nazora t. j. gospode asimilantata, to se iza referata razvila živahna debata. Poradi odmaklog vremena skupština se odgodila na slijedeću nedjelju. Na istoj je sumišljenik dr. Altarc osudio asimilaciju i pokazao nemogućnost iste kod Židova i dokazao da jedini cionizam s temelja riješava židovsko pitanje.

Iza toga je izabran slijedeći odbor: Predsjednik: inžimir Filip Hecksch; pod-

predsjednik: Oskar Fröhlich; I. tajnik: dr. Mavro Gross, II. tajnik: Slavko Hochsinger; blagajnik: Josip Rendeli; povjerenik za narodni fond: Pavao Beck. Odbornici: Robert Reiss, rabin dr. B. Schick, dr. Armin Stern, dr. Milan Beck, Josip Glück, Edo Polantzer, David Meisel, gdja. Ruža Glück, gdjica. Alice Beck. Organizacija ima dosada oko 40 članova. Radom se odmah odpočelo. Kao uvodno predavanje o židovskoj historiji i jevrejskom jeziku održao je naš sumišljenik rabin dr. Sik. Na koncu svog predavanja pozivlje prisutne, da se jave za hebrejski tečaj. Dosada se prijavilo 15 članova.

Varaždin. (Umrl.) Dne 27. februara sahranjen je ovdje mnogogodišnji predstojnik »Hevra Kadiše« i član žid. opć. odbora g. Jakob Löwenstein. Naša »Hevra« gubi u njemu nenadoknadivog člana.

Istog dana sahranjena je gdja. Dragica Leitner-Hauser. Pokojnica bijaše vrlo plemenita srea, te mnoga sirotinja oplakuje njen gubitak zajedno sa ožalošćenom rodbinom.

Vrli pokojnici sahranjeni su uz sveopće saučešće.

Purimski ples u Zagrebu. Židovsko akademsko potporno društvo u Zagrebu priređuje 15. o. mj. kao svake godine Purimski ples u »Kolu« i »Sokolu«. Ona gospoda iz provincije, koja žele doći na ples, neka se odmah obrate pismenim putem na Ž. A. P. D., Zagreb, sveučilište, ili usmeno na dan pretprodaje karata u Grand Hotelu, dvorište, desno. Pretprodaja ulaznica dne 13. i 14. čitav dan.

Purimska dječja predstava u Zagrebu. Židovsko djevojačko društvo B'not Cijon priređuje u ponedjeljak, dne 17. ožujka u 5 sati poslije podne, u velikoj dvorani Gradjanske streljane »Dječju purimsku predstavu«, na kojoj će sama djeca sudjelovati i prikazati dvije aktovke i nekoliko manjih scena. Ulaznice dobivat će se počevši od 10. o. mj. u upravi »Židova«, poslije podne od 3—5 sati.

Prvi prinosi za »Židovsku dječju menzu«. Na kućnoj zabavi »Židovskog narodnog društva« dne 26. veljače o. g. sakupljeni su slijedeći prvi prinosi za Židovsku dječju menzu: Dr. H. Kon, 500 K. E. Berl, 500 K. J. König, 500 K. A. Weiller, 100 K. Dr. G. Henrich, 100 K. S. Gröss (Daruoar), 100 K. A. Lausch, 50 K. H. Heinrich, 20 K. Ž. Kuh, 10 K. Ukupno: 1.880 kruna.

Upozorujemo cij. čitatelje na poziv Ž. A. P. D. za prinose Židovskoj dječjoj menzi u ovome broju.

Židovski omladinski list. Židovska nacionalna omladina u Zagrebu izdat će u najskorije vrijeme omladinski časopis, koji će biti organ svekolike nacionalne židovske omladine u Jugoslaviji.

Rongres židovskih studenata u Beču (23.—25. II. 1919.)

U Beču živi oko 4500 židovskih studenata. Da se svi ti, u koliko se osjećaju narodnim Židovima, skupe u moćnu organizaciju, stvoren je »Opći savez židovskih visokoškolaca u Beču — Judaeae«, a kongres mu je imao biti rodendanom. Već kroz mnogo sedmica trajahu priprave, ka-

ko bi ta rijetka i znatna slava protekla što dostojnije. U nedjelju, dne 23. II. u jutro uslijedilo je svečano otvorenje u velikoj dvorani koncertnoga doma. Predsjednik Jakob Weiner, izriče u pozdravnom govoru svrhu kongresa i predaje riječ nadrabinu dru. Chajesu, koji drži svečani govor. Označuje najznatnijom zadaćom židovskih studenata, da posvema shvate dušu židovstva, bibliju. Jer tek kad se ta shvati, dakako u originalu, moguće je živjeti pravi židovski život. Put u židovstvo ide kroz bibliju.

Iza toga slijede pozdravi na kongresu u ime raznih židovskih korporacija, cionističkih organizacija, narodnih vjeća itd. U ime židovskih studenata iz Jugoslavije pozdravlja sakupljene, predsjednik Bar-Giore, Josef Herzl, koji izriče radosti nad sretno uspjelom centralizacijom i nadu u isto takav budući rad. Usred prave bure odobravanja ističe, da u svima nama, pa bili mi na dalekom Balkanu, kuca isto židovsko srce, istom zakletvom: »Usahla nam desnica, zaboravimo li na te Jerusolime!«

Kao glavni referent govori dr. Hugo Bergmann o zadaćama židovskoga studenta. Zastupa Buberovo stanovište o potrebi kulturnoga rada, a bijega iz političkoga! Dosad je mladež morala obavljati agitatorne i ine sitne poslove dama, oduzimajući time sebi i narodu dušu. Ali rat je stvorio židovsko narodno gradjanstvo, koje će sve to preuzeti, a student će se moći konačno predati kulturnome radu. Jer politika sama nije redna; ona mora da bazira na dubokom narodnim vrednotama, ako neće da propadne. Dalje izvodi, da nije ratom svršila i nacionalna misao, nego samo narodni šovinizam i imperijalizam. A idealni nacionalizam živjeti će i nadalje. — Referat primljen je velikim povladivanjem.

Slijedeća dva dana ispunila je diskusija, u kojoj sudjeluju govornici svih struja i društava. Za Bergmannov program govore prof. Freund (u ime cionist. društava); Tartakover (u ime hebrejskih društava) ističući eminentnu znatnost hebraiziranja protiv kontrarnih zahtjeva jidišista. Contra govore dr. Glanz i dr. Weltsch, koji doduše priznaju male greške u načinu dosadanjega političkoga rada studenata, ali da odavle ne slijedi povlačenje iz politike, nego naprotiv potpuna predaja u duševne dubine politike. Dr. Weltsch osim toga pobija socijalističku teoriju o materijalističkoj bazi povijesti, a ističe prvenstvo ideje. Nadalje govori Heinrich Marhulies, koji se žestoko obara na novi omladinski pokret i poziva studente, da unesu svu svoju mladost u cionistički pokret. Inž. Stricker vidi u povlačenju iz realne politike u uske izbe idealizma znak senilnosti. Dr. Sokal (u ime poale-ciona) naziva dekadansom omladine, što upće pita, da li bi sudjelovala u politici ili ne. Politika znači danas riješavanje socijalnih pitanja, a od toga se studenti ne smiju odalečiti. Već na nižem nivo-u debate zastupaju jidišiste svoje antihebraističko i tako zvani duševni socijaliste svoje anti-cionističko stanovište. Prigodom tih izvjava dolazi do bučnih prizora.

O kulturnim i palestinskim zadaćama govore na široko dr. Stein, Schwadron i prof. dr. Torczyner.

U tom kratkom izvještaju se dakako ne mogu iznijeti sve direktive, koje su tu dane na temelju dubokih, ali ujedno preciznih referata. Nakon što su još određene gospodarske, tjelesne i taktičke (na univerzi) zadaće Judaeae i nakon vrlo umnoga i čuvstvenoga govora Friederike Ornstein o židovskoj studentkinji, izabran je novi odbor i napokon zaključeno dugo i plodno vijećanje. Joel.

Sarajevo. Moise I. Montilja poslao	77-20
	234-
<i>Kolonija Členov.</i>	
Bjelovar. Društvo „Mirjam“	100-
Sarajevo. Poslao Moise I. Montilja: Sarika Maestro sakupila 50-, u kući Sam. Cappon sabrano po 20- Rena M. Finzi, Bukas Haim Finzi, Sal. i B. Kabiljo, po 11- Sinovi M. Finzi, po 10-, Jos. Baruch, Avram Kappon, Sam. Kappon, Rachel A. Finzi, Is. Musafija, Elias Kabiljo, Isidor Papo, po 5- Žumbula M. Kabiljo, po 4- Isak Kabiljo. Kiki Kabiljo sak. kod Alb. Alkalaya. Albert Ozmo 50-, po 20- Albert Abrinun, Menahem Alkalay, Buki Albahari, Danica Kabiljo, Haim Ozmo, Eliezer Levi, Josef Kajon, Jakob I. Konfarti, Alkalay, po 10- Leon Alkalay, Klara Ozmo, Moritz Ozmo, Moritz Alkalay, po 15- Gracija A. Alkalay, po 5- Lunči D. Kabiljo	490-
	590-

Nahla.

Mitrovica. Bela Kraus dobit na kartama	13-
Varaždin. Robert König	5-
Vukovar. Na čajnici Vilim Engel sakupljeno	50-
Beograd. Isak Bencijon 50-, Levi i Matilda Kohen sakupili 137-, Isak B. Mandil 10-, Prigodom vjenčanja Sime Kavezona i Lenke Elijan sakupljeno	2/4-60
Bos. Brod. Poslao Dr. ing. Werber sakupila Stefanija Kaunitz: Alfred Goldberger 100-, Nina Gold-30-, Nikola Vitković 20-, Adela Werber 10-, Dr. inž. Werber 10-, Dr. Werber 5-, Stefanija Kaunitz 6-, Terezija Goldberger sakupila po 100- Herm. Licht, Alfred Goldberger, po 200- Risto Kostić, po 50-, M. Kopp, M. Merkadić, S. Kopp, F. Goldberger po 20-, Gjuro Keller, M. Pinto, R. Pantić, J. Papo, po 10- M. Goldberger, J. Goldberger, S. Goldberger. Sakupio Max Auerbach, Avram H. Atijas 100-, Tomo Maksimović 50-, S. Danon, 30-, Rud. Singer 20-, I. Kafor 10-, Dr. ing. Werber 16-, Dr. Hass 166-, Em. Kaufmann 50-, Dr. Werber 40-, Leop. Kopp 20-, Reg. Schleicher 13-, po 10- Dr. Werber, Švriljuga, po 5- Dr. Schleicher, Rud. Fuchs, po 2- Dr. Spiegler	1.588-
Požega. Felix Adler 500-, Dr. Margel sakupio prigodom Barmicve Gust. Gerstmann 164-, Jakob Roth sakupio prigodom vjenčanja Josefine Blau-Sonnenschein 100-	74-
Bjelovar. Poslao Slavko Fürst i Singer: srednjoškolska omladina sakupila 60-, po 10- Vilim Herrstein, Ig. Berger dobit na igri, Neumann, Žiga Fuhrmann, po 4- Rud. Steiner	104-
Zagreb. Josef Regini za kolače 6-, Lauš za valcer Beli 200-, Dr. I. Jacobi 100-, višak robe 430- Malvina Müller sakupila u vlaku 58-, Montag za početak plesa 20-	813-
Kraljevčani. Ig. Spitzer	100-
Derventa. Sarina Baruch sak. prig. vjenčanja Mat. Pesach i N. Pardo	343-
Djakovo. Ana Schwarz za iskupljenu četvorku 50- Edvin Schwarz pri kartanju 27-	77-
Sarajevo. Bjanika Levi sakupila	145-
	4.276.60

Obnova Palestine.

Grubišnopolje. Na Beritmile Jul. Singer sakupljeno	30-
Vinkovci. Jak. Bruck	50-
Žepče. Na sijelu jevrejske omladine sakupljeno	400-
Bjelovar. Djevojačko društvo „Mirjam“	100-
Sjениčak. Malvina Fröhlich	10-
Vel. Trgovište. Olga Lustig	20-
Zemun. Jenö Pisker	50-
Sarajevo. Merjama I. Kabilja sakupila kod Avrama Kabiljo: po 20- Sam. Kapon, Albert Ozm, umjesto čestitke Pepi Poljokan i Dr. Sam. Pinto Simka Levi, po 10- Sal. Altarac, po 7- Isak Altarac, po 8- Merjama i Regina Kabiljo, po 6- Avram Kabiljo i Pinto, i razni po 5- Avram S. Romano	102-
	762-
Odbitak 10% akcijonom odboru	76-20
	685-80

Pregled:

Unišlo je dakle iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije	K 5.122.54
Iz Bosne i Hercegovine	" 5.423.15
Iz Srbije	" 374.60
Prinosa u svrhu obnove Palestine	" 685.80
Ukupno K 11.606.09	

Unišlo je dakle od 1./I. 1919. do 1./III. 1919. sveukupno K 78.265.62.

Prinosi za žrtve pogroma.

Bjelovar: Djevojačko društvo „Mirjam“	200-
Sl. Šamac: R. Pollak nasli.	100-
Zagreb: R. R.	70-
Sarajevo: Poslao Moise I. Montilja: Lora Drutter 50-, po 20- Morio Fiorentini, M. Albahari, I. Kajon, Sal. Levi, Rahela Drutter, Sal. Drutter, po 10-: Štefa Spiegel, Estera Klara Spiegel, Albert i Berta Drutter, Gilda Levi	210-
	580-

Dodatak.

Specifikacija prinosa iz Sarajeva iskazanih u br. 7.

Dječje sabirne knjižice.

Altarac Bea 179.90; Blanka Levi 178-, Baruch Hana 150-, Kampus Estes 124-, Finzi Sam. 108-, Atijas Estera 104-, Lenka Atijas 78-, Ašer Finzi 76-, Danon Isidor 73.40, Baruch Solči 72-, Alkalaj Haim 70.70, Flora Kohen 68.40, Kabiljo Erna 66-, Moise Papo 65-, Katan Sipura 60-, Finzi Josef 59.20, Sal. Musafija 58.90, Kamhi Josef 57.70, Bararon Sarina 53-, Pinto Rosa 53.20. Altarac Simha 55.40, Hofmann Otto 51-, Kaveson Sultana 54-, Pinto Leo 50.50, Finzi Bukica 50.50, Levi Lenka 50-, Atijas Solčika 47.40, Rachel Abinum 47-, Papo Marieta 46.40, Levi Flora 46.10, Perera Moritz Isak 45.60, Kabiljo Elias 45-, Kabiljo Blanka 45-, Danon Albert 44.40, Sida Montilja 44.30, Petera Solči 42-, Kopelmann Erich 41-, Rachel Altarac 40-, Altarac Avram 39.40, Baruch Dika 39-, Pinto Bencijon 39-, Samokovlja Erna 38.70, Altarac Moritz 38.50, Finzi Albert 38-, Maestro Moise 38-, Finzi Josef 37.90, Abinum Berta 36.90, Altarac Sam. 36.40, Altarac Ester 36-, Danon Merjama 36-, Papo Erna 35.80, Baruch Regina 35-, Alkalaj Berta 34-, Papo Simha 33.20, Maestro Moise 32-, Altarac Simha 32-, Gaon Rosa 32-, Maestro Avram 32-, Atijas Nitali 32-, Josef Levi 31- Altarac Bea 31-, Montilja Blanka 30.70, Papo Menahem 30.60, Maestro Avram 30.50, Abinum Juda 30.50, Alkalay Moric 30.40, Abinum Isak 30.20, Musafija Isak 30-, Vollach Hermann 30-, Papo Avram 30-, Levi Rosika 30-, Papo Mazalta 30-, Altarac Avram 28-, Altarac Mazalta 28-, Gaon Hana 28-, Hofbauer Mela 26-, Kabiljo D. 26-, Levi Jakob 25.20, Romano Moise 25.20, Dona Altarac 25-, Perera Nehama 24-, Danon Lina 23.40, Levi Loti 23.20, Pinto Bukica 22-, Sam. Albert 22-, Levi Rafael 21.90, Levi Banka 20-, Montilja Sara 17-, Kabiljo Elisa 15-, Papo, Moric 19.20, Atijas Moric 15-, Katan Albert 14.80, Levi Cesar 14-, Kabiljo Albert 13.10, Šnap 13-, Kulberg Josef 12.80, Papo Eliezer 10- Maestro Izak 9-, Finzi Ašer 9-, Katan Kalui 5.20, Avram Albahari 5-, Hasan Josef 4.10, Hasan Haim 4-, Kohen Azriel 3-, Kabiljo Nisim 3- svega 4464.40.

Škrabice.

Sido Maestro 6.44, Simka Salom 13.72, Estera Katan 35.26, Bukica Kampus 6.56, Sara Uziel 3.46, Jakob Levi 6.34, Jakob Montilja sinovi 51.40, Milka Hirsch 7.64, Kika Pesach 1.60, Moritz Finzi 9.40, Žid. sport. klub 4.19, Silvio Papo 2-, Elsa Bäcker 5.28, Erna Papo 30, Simon Katan 5-, Jakob Cohen 10.64, Bukica Kamhi 10-, Moritz Izrael 6.60, Žid. nac. društvo 61.87, Židovska svijest 11.96, Hani Salom 15.14, Pinto Estera 12.48, S. Kabiljo 6.80, Loti Kabiljo 5-, Giti Farchy 27.09, Cili Altarac 52.21, Mazalta Atijas 13.17, Matilda Montilja 14.50, Sigm. Lövinger 9-, Paul Kohn 7.42, Rosa Sumbulović 2.60, Sumbula Finzi 18.80, Rosa Fürst 4-, Erna Levi 22-, Sara Papo 3-, Bukica Altarac 12.20, Hani Maestro 21.32, Jakob Ast 3.78, Jakob Zveher 5-, Abraham Altarac 3.34, Albert Abinum 68-, Moise Jakob Pardo 31.40, Erna Pesach 12-, Moise, Katan 2.80, Sinovi Menahem Alkalay 8-, Salomon D. Papo i brat 2.54, Jak. Musafija 15-, M. Sbholler 25.50, Kajon i Böm 6.86, Regina Nachmias 2.24, Nada Abinum 5.38, Danon Salomon 4-, E. Feleki 1-, Laura Landan 5.20, Lina Korner 7-, Laura Levi 7.50, Sarika Rafael 26-, Hilda Fernbach 6-, Rosa Finzi 53.60, A. S. Papo 2-, Nachman Papo Riki Kabiljo 2-, Josef Ferera 8.72, Isak D. Perera 61.11, Klara Perić 25.20, Mirjama Danon 51.38, Vila Kajon 10-, Matilda Izrael 6-, Mika Katariyas 10-, Rachela Montilja 12.50, H. Atijas 3-, David Baruch 6.60, J. Makabi 6.40, Estera Kampus 28.18, Insp. Djaen 33-, Silvio Alkalay 10-, S. Maestro 4.41, Avram Maestro 22.46, Erna Altmann 11.20,
---

Klara Eškenazi, 6.40, Luna Montilja 2-, Klara, Altarac 5.04, M. Neumann 8.56, Sarika Papo 2.38, Marieta Alkalay 52.20, O. Appel 2.06, Josef Eskenazi 35.84, Gracija Papo 48.57, Leon Perić 10-, Reni Kabiljo 1.60, Dr. Rotkopf 10-, Loni Salom 11-, H. Ozmo 27.60, Erna Izrael 5.80, Kika Levi, 4-, Flora Finzi 3.20, Rena Finzi 30-, Erna Bitijas 4.28, Rahela Finzi 9.70, Sara Konforte 10-, Silvio Papo 13-, Michael Kampus 6.65, Salomon Ovadija 28.15, Papo Esperansa 2.11, Luna Mačora 7.12, Hana Baruch 3-, Kantor Alkalay 22-, Rosa Pollak 6.78, Bern. Weitner 2-, Rosa Dohany 11.53, Asriel Atijas 10-, L. Deutsch 20.36, Ida Jelinek 4-, Jakob Maestro 15.34, M. Gerstl 6-, Zeichner Loni 16-, Jakob Sternberg 8.02, Mazalta Atijas 9.10, Ilka Berger 3.44, F. Freimann 2.3, M. Finzi 12.12, Ella Ungar 16-, Ast Ana 1.40, Hana Kabiljo 15-, Salomon Leon Levi 4.50. Svega K 1.732.95.
--

PAULA BRÖDER
MORITZ SCHLESINGER
zaručeni
Andrijaševci Vinkovci.

Advokat
Dr. Rudolf Kohn
povratio se iz vojništva i otvorio je svoju odvjetničku pisarnu u
Brodu na Savi.

Oglas natječaja.

Kod židovske bogoštovne općine u Travniku otvara se natječaj na mjesto vjeroučitelja, koji mora uz to da zastupa i rabinera Natjecatelji moraju svakako poznavati perfektno hebrejski i srpsko-hrvatski jezik, a mogu biti i Aškenazi ako su u stanju moliti besprikorno prema sefardskom izgovoru.

Ponude sa opširnim podacima o osobi natjecatelja, njegovim naukama, dosadašnjem službovanju i zahtjevima, neka se šalju na židovsku bogoštovnu općinu u Travnik.

Eventualni putni trošak platit će se samo onim, koji budu pismeno pozvani da dodju u Travnik.

Travnik, dne 20. Januara 1919. — 19. Šebat 5679.

ŽIDOVSKA TRGOVAČKA I OBRATNA BANKA D. D.
TUZLA

Otpočela je svojim radom dne 1. februara 1919. te je otvorila dne 1. marta iste godine svoju

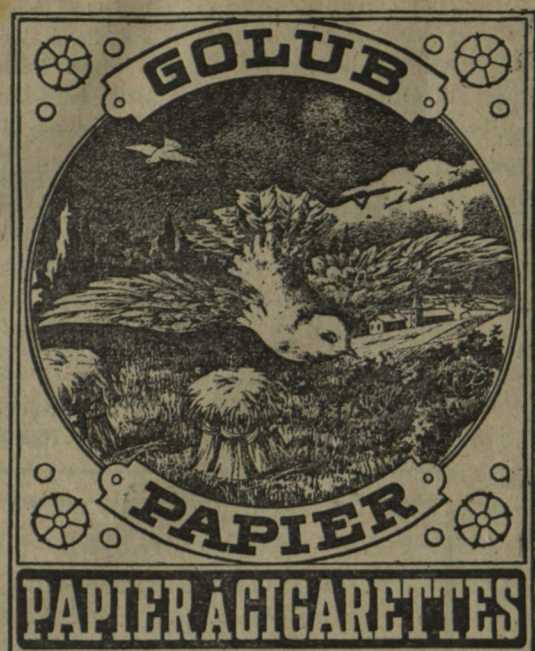
filijalu u Bjelini.

Obavljaju se svi bankovni poklovi. :: Naročito robno odijeljenje! ::

Za p. n. publiku najpovoljniji uslovi i najkulantnije provedenje sviju naloga.

Telefon interurban 122.

SAKUPLJAJTE
SHS — MARKE U KORIST
ŽIDOV. NAROD. FONDA.

PAZI I DOBRO ČITAJ !!!

Tko želi sačuvati svoje zdravlje neka puš samo cigaretni papir

„GOLUB“

jer je „Golub“ najbolji papir sadašnjosti i jedini domaći proizvod.

Proizvod je „Prve hrv. tvornice cigaretnog papira“ Zagreb, koja tvornica zaposluje redovito 200 domaćih radnika.

Dobije se u svakoj trafici.

Josip Englsrath

Najveće skladište dragulja, zlata, srebra i satova uz jamstvo i jeftine stalne cijene.

Veliko tvorničko skladište kina srebrene robe iz najboljih tvornica.

Ilustrovani cjenici na zahtjev badava i franko

Kupuje i zamjenjuje staro zlato, srebro, dragulje biser, briljante, satove, antikvitete, novac uz najviše cijene.

Vlastita radionica za umjetno izradjene novoradnje Popravke zlatnih i srebrenih predmeta brzo i jeftino.

Ilica 5 — Zagreb — Ilica 5

Ilica 5 Zagreb — Ilica 5

Josip Englsrath

Na zahtjev šalje kataloge o

Židovskoj narodnoj glazbi,

Židovskoj literaturi

Židovskim razglednicama

Jüdischer Verlag Berlin W. 15.

Sächsische Strasse 8.

Banka za trgovinu, obrt i industriju

dioničarsko društvo

Jelačićev trg 4. - ZAGREB - Jelačićev trg 4

Podružnice: Koprivnica, Ruma.

Dionička glavnica K 5,000.000 — Pričuve K 2,000.000 —

PRIMA

štedne uloške na knjižice i u tekućem računu do daljnjega sa

4% čistih

KUPUJE I PRODAJE

vrijednosne papire, srečke svake vrsti, devize, strani zlatni i srebrni novac.

PROVADJA BURZOVNE NALOGE.

FINANSIRA

industrijalna i trg. poduzeća.

ESKONTIRA

mjenice, doznačnice, čekove, odreske i žrijebane vrijednosne papire, daje predumove na vrijednosne papire, kao dionice, rente, srečke i t. d. nadalje na otvorene knjižne tražbine uz povoljne uvjete,

Prodaje promese za sva vučenja, izdaje kreditna pisma i čekove na sva tu- i inozemna mjesta, osigurava srečke proti gubitku na tečaju.

Tekstilne otpatke

(krpe sviju vrsti)

kupuje i plaća najbolje cijene

Adolf Krausz stariji

(od povjerenstva za tekstilne otpatke ovlašten veletržac krpami).

Osijek g. g. Županijska 59.

ALEM

je Orijentalni prašak za zube, njegova je sastavina takova, da čini ono što je zubima podesno. Daje svježi dah iz ustiju zapriječuje krvarenje zubiju štiti zube od boli. Zaprečuje da zubi postanu šuplji. Čini zube bijele i zdrave. Od velike je desinfekcione snage, te vas štiti od bolesti. A što je najvažnije, neugodan dah iz ustiju odmah odstranjuje i tako omogućuje svakom da ima lijepe bijele i zdrave zube te miomiris u ustima.

Cijena originalne kutije K 1.50.

Glavno skladište

Nobilior Drogeria Zagreb

Ilica 34.